

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

w sprawie zażalenia J. D. i D. P.,
w przedmiocie umorzenia dochodzenia,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
w dniu 13 grudnia 2021 r.,
kasacji, wniesionej na niekorzyść podejrzanego J. P. przez Prokuratora
Generalnego
od prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w G.
z dnia 16 czerwca 2020 r., sygn. akt II Kp (...),

- 1. uchyla zaskarżone postanowienie;**
- 2. umarza postępowanie Sądu Rejonowego w G., sygn. akt II Kp (...) w przedmiocie rozpoznania zażalenia na postanowienie asesora Prokuratury Rejonowej w G. z dnia 13 września 2019 r. w sprawie o sygn. akt PR Ds. (...);**
- 3. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 września 2019 r., na podstawie art. 322 § 1 k.p.k., art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. oraz art. 60 § 1 k.p.k., asesor Prokuratury Rejonowej w G.

umorzył postępowanie przygotowawcze prowadzone pod sygn. akt PR Ds (...) przeciwko J. P., podejrzanemu o to, że:

1. w dniu 13 czerwca 2019 r. w miejscowości W., pow. G., woj. (...), dokonał kradzieży rozbójniczej na osobie J. D. w ten sposób, że w celu utrzymania się w posiadaniu zabranego wcześniej telefonu komórkowego firmy M. o wartości 300 zł, bezpośrednio po jego zaborze, użył przemocy w ten sposób, że zadał pokrzywdzonemu kilka kopnięć po całym ciele, czym działał na szkodę J. D., tj. o czyn z art. 281 § 1 k.k. - wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego;
2. w dniu 13 czerwca 2019 r. w miejscowości W., pow. G., woj. (...), działając w sposób umyślny spowodował obrażenia ciała u J. D. w ten sposób, że zadawał mu uderzenia z pięści i kopnięcia po całym ciele, w wyniku czego doznał on obrażeń ciała w postaci licznych zadrapań i potłuczeń oraz wybicia zęba 4 po lewej stronie dolnej szczęki, które to obrażenia spowodowały u pokrzywdzonego naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej siedmiu dni, tj. o czyn z art. 157 § 1 k.k. - wobec stwierdzenia, że czyn nie realizuje znamion przestępstwa ściganego z urzędu, a brak jest interesu społecznego w objęciu ściganiem z urzędu czynu prywatnoskargowego;
3. w okresie od lutego 2019 r. do 9 czerwca 2019 r. w miejscowości R., pow. G., woj. (...), znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoją żoną D. P., w ten sposób, że znajdując się pod wpływem alkoholu wszczynał awantury, w trakcie których używał wobec niej słów wulgarnych powszechnie uważanych za obelżywe, groził jej pozbawieniem życia oraz stosował przemoc polegającą na tym, iż szarpał ją, ciągnął za włosy, popychał i uderzał po różnych częściach ciała, tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k. - wobec braku danych dostatecznie uzasadniających popełnienie czynu (k. 57-59).

Na powyższe postanowienie zażalenie złożyli pokrzywdzeni J. D. i D. P. (k. 66-72). Nie znajdując podstaw do uwzględnienia tego środka odwoławczego, Prokurator Rejonowy w G. w dniu 24 października 2019 r., na podstawie art. 465 § 2 k.p.k. i art. 465 § 1 k.p.k. w zw. z art. 463 § 1 k.p.k., przekazał akta sprawy PR Ds (...) do Sądu Rejonowego w G., w celu rozpoznania zażalenia.

Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt II Kp (...), na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 2a k.p.k., uznał się niewłaściwym do rozpoznania zażalenia pokrzywdzonego J. D. z dnia 9 października 2019 r. w części dotyczącej czynu z art. 157 § 1 k.k., z uwagi na stwierdzony brak znamion przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego i brak jest interesu społecznego w objęciu ściganiem czynu prywatnoskargowego (art. 322 § 1 k.p.k. w zw. z art. 60 § 1 k.p.k.). W sprawach z oskarżenia prywatnego, zgodnie z treścią art. 465 § 2a k.p.k., zażalenie na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego, jeżeli zapadło z uwagi na brak interesu społecznego w ściganiu z urzędu sprawcy, rozpoznaje prokurator nadrzędny. Stąd też Sąd Rejonowy w G. przekazał sprawę w tym zakresie do rozpoznania prokuratorowi nadrzędnemu - Prokuratorowi Okręgowemu w L. (k. 8 akt sprawy II Kp (...)). Jednocześnie po rozpoznaniu zażalenia pokrzywdzonych J.D. i D. P. w pozostałej części, Sąd Rejonowy w G. tymże postanowieniem z dnia 5 grudnia 2019 r. sygn. akt **II Kp (...)**, uchylił postanowienie asesora Prokuratury Rejonowej w G. z dnia 13 września 2019 r., wydane w sprawie PR Ds (...), w zakresie dotyczącym zarzucanego podejrzanemu J. P. występku z art. 207 § 1 k.k. w celu dalszego prowadzenia postępowania, natomiast w odniesieniu do zarzucanego podejrzanemu czynu z art. 281 § 1 k.k. utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy (k. 9-9v akt sprawy II Kp (...)).

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2020 r., sygn. akt PO IV Dsn (...) Prokurator Prokuratury Okręgowej w L. nie uwzględnił zażalenia J. D. i utrzymał w mocy postanowienie asesora Prokuratury Rejonowej w G. z dnia 13 września 2019 r., sygn. akt PR Ds (...), w części przeciwko J. P. podejrzanemu o spowodowanie u J. D. obrażeń ciała skutkujących naruszeniem czynności narządów jego ciała i rozstrój zdrowia na okres poniżej 7 dni, tj. o czyn z art. 157 § 2 k.k. (k. 78-79v). Po rozpoznaniu zażalenia przez prokuratora nadrzędnego, akta główne sprawy PR 1 Ds (...) zostały zwrócone Sądowi Rejonowemu w G., który zarejestrował ponownie postępowanie w zakresie rozpoznania zażalenia J. D. i D. P. z dnia 9 października 2019 r. na postanowienie o umorzeniu dochodzenia PR 1 Ds (...) pod nową sygnaturą - II Kp (...).

Sąd Rejonowy w G. procedował w przedmiocie tego środka odwoławczego, nie uwzględniając w postanowieniu z dnia 16 czerwca 2020 r., sygn. akt **II Kp (...)** zażalenia wniesionego przez pokrzywdzonych i utrzymując w mocy postanowienie o umorzeniu dochodzenia w sprawie PR Ds (...) w odniesieniu do zarzucanych podejrzanemu J. P. czynów kwalifikowanych z art. 281 k.k. i art. 207 § 1 k.k. (k. 12 akt sprawy II Kp (...)). Postanowienie powyższe jest prawomocne.

Kasację od tego postanowienia złożył w trybie art. 521 § 1 k.p.k. w dniu 11 czerwca 2021 r. (k. 1 akt SN) na niekorzyść podejrzanego J. P. Prokurator Generalny, zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., art. 459 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. i art. 92 k.p.k., polegające na zaniechaniu rzetelnej i pełnej kontroli odwoławczej i wydaniu w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Sąd Rejonowy w G. w sprawie o sygn. akt II Kp (...), postanowienia o utrzymaniu w mocy postanowienia asesora Prokuratury Rejonowej w G. z dnia 13 września 2019 r. w sprawie o sygn. akt PR Ds (...), o umorzeniu dochodzenia przeciwko J. P., podejrzanemu o czyny z art. 281 k.k. i art. 207 § 1 k.k. w sytuacji, gdy:

1. postępowanie karne co do czynu z art. 281 k.k., zarzucanego temu podejrzanemu, zostało już prawomocnie zakończone na mocy postanowienia tego Sądu z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt II Kp (...), którym utrzymano w mocy to samo postanowienie prokuratora w odniesieniu do tego samego podejrzanego w zakresie zarzucanego mu tego samego występku z art. 281 k.p.k., co w rezultacie skutkuje wystąpieniem w powyższym zakresie bezwzględnej przyczyny uchylenia orzeczenia wskazanej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w postaci prawomocnego zakończenia postępowania karnego co do tego samego czynu tej samej osoby (*res iudicata*);
2. brak było przedmiotu zaskarżenia w postaci nieprawomocnego postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko J.P., podejrzanemu o czyn z art. 207 § 1 k.p.k., albowiem prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt II Kp (...), uwzględniając to samo zażalenie w odniesieniu do zarzucanego J. P. występku z art. 207 § 1 k.p.k., uchylono w tej części zaskarżone postanowienie o

umorzeniu dochodzenia i przekazano w tym zakresie sprawę Prokuratorowi Rejonowemu w G. w celu kontynuowania postępowania przygotowawczego, co skutkowało niezasadnym, ponownym rozpoznaniem tego samego środka odwoławczego złożonego przez tych samych pokrzywdzonych, w sytuacji gdy środek ten był już uprzednio rozpoznany i wydaniem - z rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem przepisów prawa procesowego, tj. art. 459 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. i art. 92 k.p.k. - orzeczenia w postępowaniu odwoławczym.

W konsekwencji sformułowania powyższych zarzutów autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania Sądu Rejonowego w G. o sygn. II Kp (...) w przedmiocie rozpoznania zażalenia na postanowienie asesora Prokuratury Rejonowej w G. z dnia 13 września 2019 r. w sprawie o sygn. akt PR Ds (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zasadny był zarzut wskazujący na wadliwość zaskarżonego postanowienia, gdyż zapadło ono z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa, wskazanych w zarzucie kasacyjnym, a nade wszystko wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Tym samym kasacja Prokuratora Generalnego jako oczywiście zasadna, podlegała uwzględnieniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Powyższa ocena wynika z faktu, że ponowne rozpoznanie przez Sąd Rejonowy w G. zażalenia pokrzywdzonych na postanowienie o umorzeniu dochodzenia z dnia 13 września 2019 r., po nieprawidłowym zwrocie do tego Sądu przez prokuratora nadzrędnego akt postępowania PR Ds (...) Prokuratury Rejonowej w G., było niedopuszczalne. Postanowienie o umorzeniu dochodzenia w części dotyczącej czynów z art. 207 § 1 k.k. i art. 281 § 1 k.k., po wydaniu przez Sąd Rejonowy w G. pierwszego postanowienia z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. II Kp (...), stało się bowiem prawomocne. Postanowieniem tym rozstrzygnięto już merytorycznie w przedmiocie postępowania, to jest uchylono zaskarżone postanowienie w części dotyczącej występkę z art. 207 § 1 k.k., zaś w odniesieniu do czynu z art. 281 § 1 k.k. utrzymano postanowienie w mocy. W tej sytuacji, rozpoznając w dniu 16 czerwca 2020 r. ponownie to samo zażalenie i utrzymując w

mocy zaskarżone postanowienie w odniesieniu do zarzucanego podejrzanemu czynu z art. 281 k.k., Sąd Rejonowy w G. naruszył dyspozycję art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Skoro bowiem to samo zażalenie, na to samo postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko podejrzanemu J. P. o czyn z art. 281 k.k. zostało rozpoznane już wcześniej, to należy przyjąć, że w odniesieniu do tego czynu z dniem 5 grudnia 2019 r. doszło do prawomocnego zakończenia postępowania. Rozstrzygając powtórnie w tym zakresie zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w G. orzekał zatem w sprawie, w której postępowanie karne co do tego samego czynu, tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone, dopuszczając się w ten sposób rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Implikowało to wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, wskazanej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2002 r., sygn. III KZ 47/02, Lex nr 56877). Natomiast w zakresie drugiego czynu zarzucanego J. P., co do którego rozstrzygnięcie prokuratora podlegało kontroli sądu (art. 207 § 1 k.k.), orzekając ponownie i rozstrzygając o utrzymaniu w mocy postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego, Sąd Rejonowy w G. nie dostrzegł, że nie istniała już podstawa umożliwiająca rozpoznanie środka odwoławczego. Wszak postanowienie asesora Prokuratury Rejonowej w G. z dnia 13 września 2019 r. zostało wcześniej (postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie o sygn. akt II Kp (...)) uchylone, a postępowanie przygotowawcze przeciwko J. P. podejrzanemu o czyn z art. 207 § 1 k.k. było w toku. W następstwie rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa procesowego dotyczących postępowania odwoławczego, tj. art. 459 § 1 k.p.k. w zw. z art. 465 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. i art. 92 k.p.k. doszło zatem do sytuacji, w której w obrocie prawnym funkcjonowały dwa sprzeczne ze sobą rozstrzygnięcia dotyczące możliwości kontynuowania postępowania przygotowawczego przeciwko podejrzanemu o powyższy czyn.

Z tych przyczyn kasacja była oczywiście zasadna, gdyż w przedstawionych powyżej uwarunkowaniach konieczne było uchylenie zaskarżonego postanowienia. Orzeczeniem następczym w tej sytuacji musiało być natomiast umorzenie

postępowania Sądu Rejonowego w G., sygn. akt II Kp (...) (art. 537 § 2 k.p.k.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 626 § 1 w zw. z art. 638 k.p.k.